

Za gospodarje

Maribor, dne 19. maja 1937.

O kakovosti modre galice in škropljenju

Vsakoletno razpravljanje o kakovosti te ali one znamke modre galice v vinogradniških krogih nam daje povod, da podamo nepristransko in odkrito svoje mišljenje k temu važnemu in perečemu vprašanju. Dejstvo je, da je modra galica poleg žvepla dosedaj neprekosljivo zatiralno sredstvo pri zatiranju glivičnih bolezni na vinski trti in tudi na drugih kulturnih rastlinah. Bakreni sulfat, ki ga vsebuje modra galica, je važen činitelj pri zatiranju bolezni, zlasti take zvanih paležev. V zadnjih letih pridelujejo tudi pri nas modro galico, in sicer v zadostni meri. Naš domači trg ne potrebuje več tuje galice, ker krije domača proizvodnja vso potrebo. Zakoniti predpisi pri izdelavi in državna kontrola tvornic so garancija, da se tudi pri nas proizvaja kakovostno brezhibna in nepoporečna modra galica. Kdor trdi drugače, dela to iz nevednosti ali pa s kakega drugega vzroka. Procenti bakrenega sulfata, ki ga vsebuje modra galica, so tu merodajni in prav nič drugega! — Tehnični postopek pri izdelavi pa tudi v naših tvornicah ni prav v ničemer drugačen, kakor je vpeljan drugje. Ker jamči domača tvornica na podlagi uradne analize, da vsebuje njena galica 99% in še nekoliko več bakrenega sulfata, potem je gotovo enakovredna z vsako inozemsko znamko.

Nekateri vinogradniki hvalijo domačo galico »Solnce«, drugi zopet »Zorka«, redki pa še sedaj ne morejo izhajati brez galice »Montecatini«. Resnica je, ako se vinogradnik čemu privadi, da to z veliko težavo opusti. Starokopitnost pa ne sme biti merodajna, zlasti, ako je brez vsake podlage. Zares neopravičljivo je, da se letos ponekod vsiljuje tuja galica in trdi, da domača ne odgovarja in da je slabša. Ali imajo v teh okoliših vinogradniki zares odveč denarja, da plačujejo tujo galico po 8 Din, ko je cena domači galici 6.40 Din?

Kdor trdi, da je tuja galica boljše nego domača, ta govori vedoma neresnico. Kot

dokaz naj služijo lanske analize, ki so jih izvedli državni kontrolni zavodi. Tako je imela n. pr. galica »Solnce« Celje 99.72% čistote, znamka »Zorka« 99.70%, avstrijska pa 99.79%. Te razlike v kvaliteti so tako malenkostne, da jih praktičen človek pri nakupu galice ne upošteva. Kdor kupuje in plačuje tujo galico kar za 1.60 Din pri kilogramu dražje, pa čeravno je iste kakovosti kakor domača, gotovo ne more trditi, da je v denarnih stiskah in naj se mu pomaga. Pravilno ravna torej oni vinogradnik, ki kupuje in vporablja domačo galico, ki je iste kakovosti kakor ona tujeja izvora. Galica se ne kupuje zaradi imena in predsodkov, ampak samo na podlagi cene in njene kakovosti, to naj si zapomnijo oni, ki begajo ljudi v tem pogledu. Odlične važnosti pri uporabi modre galice je, kako vinogradnik modro galico pripravlja in vporablja. Pravilni napravi škropiva iz modre galice in apna moramo posvetiti vso pozornost. Vsaka površnost in domišljavost nekaterih, da znajo galično smes pripraviti brez posebnih priprav, se mnogokrat z velikim neuspehom mašouje. Naprava galičnega škropiva je kemični proces, ki se ne da kar tako izlahka izvesti. Ni samo galica merodajna, nego tudi kakovost in čistota apna ter vode. Vse se mora natančno odtehtati v pravem razmerju. Dognano je, da se potrebuje za 1% raztopine modre galice poldrugi odstotek sveže ugašenega apna, ako se hoče napraviti zares učinkovito škropivo. Brez belega reagenčnega fenoltaleinovega papirja naj se nikdar ne napravi škropiva!

Pravi uspeh pri zatiranju paleža in sličnih bolezni pa dosežemo le tedaj, ako škropimo z bakreno-apneno brozgo o pravem času in v pravilni jakosti. Na podlagi dolgoletnih izkušenj je vzeti za prvo škropljenje 1% raztopino modre galice. Povedano velja tudi za drugo in tretje škropljenje. Le v primeru slabega vremena, vzamemo pri tretjem in poznejšem škropljenju 1½% raztopino. Prvo škropljenje izvajamo, ko so poganjki trsa za pedenj

dolgi, to je približno koncem maja; drugo škropljenje pred cvetjem, tretje po cvetju in tedaj pa temeljito po zarodu poškopiti. Ako pada med tem dež ali nastopa močna rosa, tedaj moramo škropiti tudi med cvetjem. V tem primeru izvedemo četrto škropljenje takoj po cvetju. Poznejša škropljenja zavise od nastopa vlage in toplote. Ako je med tem časom suho vreme, izhajamo s štirikratnim škropljenjem, drugače pa s petkratnim.

Kdor zamudi pravi čas in odlašja s škropljenjem, lahko doživi razočaranje. Gotovo je lanskoletna velika škoda naučila naše vinogradnike, da morajo vsa škropljenja izvesti pravočasno in natančno. Pomniti je, da zavarujemo s prvimi tremi škropljenji na trsu predvsem zarod, z ostalimi škropljenji pa listje in mladike. Zamujeno škropljenje se ne da načemestiti in nastala škoda je nepopravljiva, pa četudi vzamemo dvo- ali večodstotno škropivo.

Na podlagi navedenega opozarjamo vinogradnike, da vporabljajo pri letošnjem škropljenju le domačo modro galico, ki ni nič slabše kakovosti kakor tuja. Vsa škropljenja naj se pravočasno, preudarno in pravilno izvajajo. Uspeh jim bo zagotovljen.

Lanskoletna slaba skušnja je naše vinogradnike poučila, kolike važnosti je pravočasno in pravilno škropljenje in žveplanje. Ne sme se s prvim škropljenjem odlašati, ko so že trtni listi v notranjem okuženi. Na vreme je treba paziti. Gorkovlažno vreme pospešuje razvoj peronospore. Ko dosežejo poganki mali pedenj dolgoti, je treba trte temeljito poškopiti. Za prvo škropljenje zadostuje 1% (to je 1 kg galice na 100 litrov vode) in eden in četrt kilograma gašenega apna. Pri škropljenju je treba paziti na to, da se temeljito poškopri cela trta, zlasti vsi listi tudi na spodnji strani in grozdiki. Ako traja gorko-deževno vreme naprej, se škropljenje čez osem do deset dni ponovi, posebno če je trta od prejšnjega leta okužena. Takoj po prvem škropljenju naj se vrši prvo žveplanje, ki naj se obavi v tihem, lepem, sončnem vremenu. Izvrši naj se brez trošenja mnogo žvepla, bolje fino, da se cela trta zadimi ter se žveplo na rahlo vsade na liste in grozdike.

Ljudski pravnik.

Odškodninski zahtevek od avtomobila povoženega. J. S. v š. Na javni cesti ste vsled slabosti obležali v nezavesti ter Vas je povozil nek avtomobilist. Slednji je bil od kazenskega sodišča oproščen. Vprašate, ali bi ga lahko tožili pred civilnim sodiščem na odškodnino in kaj vse bi lahko zahtevali. — Po našem mnenju je avtomobilist vsekakor dolžan plačati Vam odškodnino. Čeprav ste ležali ponoči in štiri korake za ovinkom, je bila dolžnost avtomobilista, da vozi z brzino kvečjemu 6 km, ako ni imel pregleda. Pri vožnji s tako brzino pa bi bil lahko ustavil na štiri korake. Ako je bilo megleno vreme, je bila istotako na mestu vožnja z brzino kvečjemu 6 km. Zahtevate lahko povrnitev vseh efektivnih izdatkov (za bolnišnico, zdravila in podobno), plačilo odhoda na zaslužku, bolestinno (par tisoč dinarjev). Enako, če ste res dela nesposoben, tudi primerno rento. Po avtomobilskem zakonu morate tožbo vložiti najkasneje v šestih mesecih po zadobljeni poškodbi, po obč. drž. zakoniku pa lahko v treh letih, pri čemur pa morate Vi dokazati krivdo avtomobilista, dočim mora po avtomobilskem zakonu avtomobilist dokazati Vašo krivdo.

Znižanje davkov. Po pravomočni odmeri se ne more več doseči znižanja davkov. Predpisani osnovni davek na zemljarini se pa lahko odpiše celoma ali deloma po tem, če in kolikor prizadenejo letini škoda za več nego eno četrtino, in sicer: a) ogenj, voda, toča, poljske miši, rastlinska uš in kobilice, neglede na površino; b) drugi izredni, a neodvratni dogodki brez lastne krivde, če so zadeli dogodki ne samo posamezne parcele, ampak cele kraje.

Plačevanje davščin v obrokih je dovoljeno že po zakonu le glede leta 1932, in sicer v šest letnih obrokih. Glede ostalih let pa dovoli finančno ravnateljstvo obročno odplačevanje po prostem preudarku. Zoper zavrnitev prošnje je dopustna pritožba na ministrstvo financ.

V kolikem času treba tožiti. S. B. v B. Vprašate, v kolikem času je treba tožiti radi motenja posesti in v kolikem radi razžaljenja časti. — Radi motenja posesti je treba tožiti v 30 dneh po motilnem dejanju, radi žaljenja časti pa v treh mesecih.

Ločitev zakona proti volji žene? S. F. S svojim možem ste solastnica posestva. V zadnjem času ima mož razmerje z drugo žensko, z Vami grdo ravna ter pravi, da se bo dal ločiti od Vas, da bo vse otroke on prevzel, da Vam bo dal nekaj denarja ter Vas odpodil od hiše. Vprašate, ali je vse to mogoče. — Ločitve zakona Vaš mož ne more doseči brez sporazuma z Vami ali pa brez sodbe, ki bi ugotovila, da ste Vi zagrešili kake razloge ločitve. Po stanju, kot ga opisujete, ne bo mogel Vaš mož doseči ločitve zakona. To bi zamogli doseči le Vi, ako bi hoteli. Ako Vaš mož z Vami tako grdo ravna, da Vas telesno poškoduje ali ako Vam grozi, da Vas bo ubil, ga lahko ovadite orožnikom ter predlagate njegovo kaznovanje. Ni se Vam treba bati, ako si Vaš mož najame odvetnika. Ako bi ga prvo sodišče oprostito, izposlujete pritožbo na okrožno sodišče. Ako imate dokaze, da Vaš mož prešustvuje, lahko predlagate njegovo kaznovanje tudi radi prešustvovanja. Ako ne bo zdobrega nič doseči, ga boste morda na opisani način spravili do pameti. — Pri eventuelni ločitvi ostane seve Vaša polovica posestva Vam in bo moral mož še posebej skrbeti za Vas. — Kar se tiče otrok, nikakor ne pripadejo vedno očetu, marveč mora sodišče gledé na posebne okolnosti primera in koristi otrok, poklica, posebnosti in lastnosti obeh zakoncev in vzroka ločitve odločiti, je-li je pripustiti vse otroke ali le nekatere očetu ali materi. Stroške vzgoje trpi vedno oče. Drugi zakonec obdrži pravico osebno občevati z otrokom.

V naprej plačan desetek. M. Sch. Pri odvetniku ste napravili kupno pogodbo, pri čemur je odvetnik rekel, da lahko njemu izročite desetek in da bo on za to odgovoren, da bo vse v redu. Sodnija ni odobrila, da bi se desetek plačalo pred smrtjo prodajalca, nakar je odvetnik brez Vaše vednosti desetek naložil v Posojilnico. Sedaj vprašate, ali smete zahtevati, da Vam odvetnik denar vrne. — Ker sodišče ne odloča, kdaj se naj desetek plača, je najbrž bila kupna pogodba sklenjena z osebo, ki je pod varuštvom ali skrbstvom ter sodišče ni odobrilo pogodbe. Odvetnik ni bil upravičen brez Vašega soglasja nalagati denar v Posojilnico, zlasti ne v teh časih. Zato smete zahtevati od njega, da Vam denar vrne in je odvetnik odgovoren, ako

bi imeli Vi kake neprilike radi eventuelno nepravočasnega izplačila vloge.

Hranilne vloge se ne znižajo. M. S. v G. P. Vprašate, ali je kaj resnice na govoricah, da se bodo hranilne vloge znižale, ker so se znižali dolgovi zaščitening kmetov. — Te govorice ne odgovarjajo resnici in se vloge ne bodo prav nič znižale.

Rubež plače za stare alimente. N. J. T. Pred 16. leti ste bili obsojeni na plačilo alimentov za nezakonskega otroka. Do danes niste plačali ničesar ter vprašate, ali se Vam zamore zarubiti zaslužek, ki znaša le 15 Din dnevno in s katerim morate skrbeti za ženo in štiri nedorasle otroke. — Ker Vaša obveza iz sodbe zastara šele v 30 letih, Vam lahko zarubijo zaslužek, in sicer do polovice in to kar vnaprej.

Izredna pot ustanovitve nove občine. M. F. P. Na vprašanje, ali obstoji izredna pot, po kateri bi se odcepili od dosedanje velike občine in ustanovili novo manjšo, Vam odgovarjamo, da zamore to dovoliti minister za notranje zadeve. Oglasite se v tajništvu JRZ (g. Krajnc Marko), Maribor, Aleksandrova cesta 19, ob delavnikih med 10. in 12. uro, razen ponedeljka in torka. G. minister Vesenjaka stanuje v Lešnikovi ulici 4.

Francija. Ker ste navedli le skupno vsoto davkov, ne pa posameznih vrst, niti ne vemo, kje se nahajajo davčni objekti, Vam žal ne moremo odgovoriti, ali so davki pravilno odmerjeni. Pritožite se zoper odmero davkov v 30 dneh na finančno ravnateljstvo v Ljubljani. Zahtevajte vsakokrat detajliran odmerilni sklep, odnosno plačilni nalog. Ako imate zadnjega in ga nam pošljete v pogled, Vam bomo mogli pojasniti, ali je pravilen.

Prijava in plačilo zgradarine. F. v S. Vprašate, ali morate napraviti prijavo za zgradarino, češ, da Vas k temu sili davčna uprava. — Prijavo le napravite. Saj ako se bavite le s kmetijstvom in služih hiša le Vam in mogoče Vašim kmetiskim delavcem, kar morate seve v prijavi napisati, Vam zgradarine itak ne bo treba plačati. Da je Vaš mož, ki ni solastnik hiše ter razen tega biva v Celju, železniški delavec, ne pride v poštev. Ako bi Vam zgradarino vzlic temu odmerili, se pravčasno, to je v 30 dneh po sprejemu odmerilnega sklepa pritožite na finančno ravnateljstvo v Ljubljani.

Služba pri finančni upravi. F. Š. Vprašate, kakšni so pogoji za sprejem v službo pri finančni upravi in kam se je treba obrniti. — Zahtevajo poleg splošnih pogojev za vstop v državno službo, ki smo jih navedli v odgovoru glede policijske službe, so sledeči: ne smete biti starejši od 26 let, biti morate samski ali vdovec brez otrok, imeti štiri razrede srednje šole. Le v slučaju potrebe se sprejmejo kompetenti z vsaj dvema razredoma srednje šole. Finančno ravnateljstvo v Ljubljani, kamor bi morali prošnjo poslati, že dalj časa vse prošnje zavrača, ker ni mest, ki bi jih smelo zasesti. Poskusite pa srečo tako, da napravite prošnjo direktno na ministra za finance in jo izročite kakemu poslancu.

Izvrševanje letiljstva. S. P. Vprašate, ali se sme izvrševati pletiljske izdelke za druge stranke prijave in davka prosto, ako je to edina možnost za vzdrževanje družine. — Ker delate za tretje (tuje) osebe z namenom kaj zaslužiti, je to obrt, ki jo morate prijaviti okrajnemu načelstvu (sicer boste kaznovani) in ki je podvržena plačilu davka.

J. K. P. Vašega vprašanja žal nismo razumeli. Pišite bolj jasno, odnosno obširnejše!

Sestra edini dedič? F. Š. v D. Umrila Vam je mati, katero je Vaša sestra pregovorila, da je njej zapustila celo posestvo, vredno 30.000 Din; obvezana je sestra skrbeti le za pohabljenega brata. Vprašate, ali ne bi bilo mogoče, da bi tudi Vi dobili del dediščine. — Smete zahtevati nujni delež, ki znaša polovico zakonitega. Ker je posestvo vredno 30.000 Din, otrok pa je pet, Vam pritiče 2000 Din. Obveza skrbeti za pohabljenega brata pri tem ne prihaja v poštev, zlasti, ker se more brat sam vzdrževati. V kolikor zahteva sestra plačilo svoje terjatve 10.000 Din, češ, da je dajala denar pokojni materi za živila, obleko in druge potrebščine, Vam te terjatve ni treba priznati, ako je res, da sestra sploh ni imela nitiakega lastnega denarja, marveč si je le pri gospodinjstvu na materinem posestvu na nek način pridobila denar. Plače za deset let nazaj ne more zahtevati, marveč kvečjemu za zadnja tri leta. Pa tudi ta terjatev ni utemeljena, ker je delala očitno v pričakovanju, da podeduje posestvo in fiktivno itak dobi svoj zakoniti del ter še polovico posestva.

Sosed zabranjuje staro cesto. K. J. v K. Leta 1925 ste kupili od nekega posestnika kos zemlje, drugi kos zemlje s poslopji pa je kupil neki tretji posestnik. Sedaj si je Vaš sin na kupljenem kosu zemlje postavil hišo ter bi rad uporabljal pot z navedenega zemljišča po drugem delu in mimo poslopij prvotno skupnega posestva. Lastnik druge polovice pa sinu brani pot. Vprašate, ali sinu res ne pritiče pravica do uporabe bivše stare poti. — Sin res nima pravice uporabljati pot po drugem delu zemljišča, zlasti ker bi ne šlo le za gospodarske vožnje v prid parcele v prejšnjem obsegu, marveč za razširitev služnosti za prebivalce hiše in druge vožnje. Ako je res, da Vaš sin nima druge poti do svoje zemlje, naj prosí, da mu sodišče dovoli zasilno pot, pri čemer bo seve moral plačati primerno odškodnino za njo.

Ali je zaščiten. F. K. Umrila Vam je sestra, ki je pred leti posodila 5000 Din nekemu kmetu. Postavila je Vas za glavnega dediča ter določila, naj iz navedene terjatve 5000 Din izplačate nekaj volil. Vprašate, ali dolžnik Vaše sestre lahko uveljavlja zaščito ter zahteva znižanje dolga in ali smejo vollojemniki Vas tožiti na plačilo volil. — Ako je dolžnik zaščiten kmet, boste morali pristati na znižanje dolga ter odplačilo v 12 letih. Ako ste prevzeli zapuščino po inventarju, niste dolžni plačati več stroškov in volil, kot ste sam sprejeli iz zapuščine. Ako pa ste prevzeli zapuščino brez dobrote inventarja, jamčite osebno za dolgove zapuščine, čeprav iz zapuščine niste toliko sprejeli, kot znašajo dolgovi, med katere je šteti tudi volila.

Tržna poročila.

Mariborski živinski sejem 11. maja. Prignanih je bilo 8 konjev, 16 bikov, 61 volov, 413 krav in 15 telet, skupaj 513 komadov. Cene so bile naslednje: debeli voli 4 do 5.50 Din, poldebili 3.25—5, plemenski 3.40—4.50 Din, bikji za klanje 3.30—5 Din, klavne krave debele 3.50—4.50, plemenske 3—4, klobasarice 2—2.75, molzne 3—3.75, breje 3—3.40 Din; mlada živina 4—5.50, teleta 5—6.50 (vse za 1 kg žive teže). — Prodanih je bilo 334 komadov. — Mesne cene: volovsko meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8—10, meso od bikov, krav in telic 5—10 Din, telečje meso I. vrste 10 do 12 Din, II. vrste 8—10 Din, svinjsko meso, sveže 10—14 Din.